

100 éve született Tátrai Vilmos hegedűművész

Tátrai Vilmos 1912. október 7-én született a kispesti Wekerle-telepen, és 1999. február 2-án hunyt el Budapesten.

Felvidéki (breznóbányai) zeneszerető cipyszer iparos családból származott. Édesapja mozdónyszerelőként került az Osztrák–Magyar Monarchia idején Budapestre, az egykori MÁVAG-ba.

Tátrai Vilmos hatévesen kezdett hegedülni a MÁVAG Zeneiskolában. Négy hónapi tanulás után, 1919-ben szerepelt először nyilvánosság előtt. 12 évesen került a MÁVAG Szimfonikus Zenekarba. A '20-as évek gazdasági válságában szülei nem tudták tovább gimnáziumi tanítatását biztosítani. Zenei tanulmányait a Zeneakadémián és a Nemzeti Zenedében folytatta, miközben a Fricsay Richárd vezette 1. honvéd gyalogezred zenekarába jelentkezett, ahol 1927-től 1931-ig dolgozott. Rövid időn belül az első pulthoz kerül. A negyedik évben már koncertmester volt. A zsoldoshadsereg megszűntével 1932-ben a Budapesti Hangversenyzenekarba került, majd az 1936-ban alakult Rádió Szalonzenekarba szerződött. Még ebben az évben Buenos Airesba hajózott, ahol a Radio Splendidben és a City Hotelben volt szalonzenekar-vezető. 1937-ben hazatérve újra a Budapesti Hangversenyzenekar (BHZ) tagja, ahol 1940-ben lett koncertmester. Ebben az évben Ankarában vezetett hat hónapig ismét egy magyar szalonzenekart.

Élete nagy csodájaként élte meg, hogy a Don-kanyarba induló szerelvény-

ről az indulás előtt leszállították, mert át-helyezést kapott a Honvéd Zenekarba. Az óvóhelyen élte meg a város ostromát. A városházán, később a rádiónál állandó életveszélyben vett részt a romok eltakarításában. Az újjászülető rádióhoz Lajtha László hívta meg koncertmesternek. A május elsejei első rádióadáson Ferencsik vezényletével szerepelt. 1946-ban visszatért a Székesfővárosi Zenekarhoz, mely Magyar Állami Hangversenyzenekar néven működött tovább. Az időközben nemzetközi hírűvé vált együttes legendás hírű első koncertmestere volt 1978-ig. „Tátrai Vilmos a koncertmesterek koncertmestere.” (Stuttgarter Nachrichten) Több mint háromezer koncerten vett részt mint koncertmester, száznál több lemezfelvételen működött közre, magyar és külföldi karmesterekkel.

A zenekar szólamvezetőiből alakította meg a *Tátrai-vonósnégyest*. Bemutató hangversenyük 1946. október 8-án volt Budapesten. Tagjai az alakuláskor: Tátrai Vilmos, Rényi Albert, Iványi József és Dénes Vera. 1948-ban megnyerték a Budapesti Nemzetközi Bartókversenyt. Hamarosan Európa-szerte elismertté váltak. 1958-ban Kossuth-díjat kaptak. A vonósnégyes tagjai időközben változtak: a csellista Banda Ede lett 1951-től, a második hegedűs Rényi Albert halála után Szűcs Mihály (1954–1968), majd 1968-tól Várkonyi István, a brácsa szólamát pedig Iványi Józseftől Konrád György vette át 1959-től.

Tátrai Vilmos

centenárium sorozat

A Tátrai-vonósnégyesnek bel- és külföldön összesen 2331 koncertje volt. Műsoraikon 360 zenemű szerepelt. A korszak nagy európai fesztiváljainak rendszeres vendégei voltak. 64 kortárs hazai és 52 külföldi zeneművet mutattak be, illetve először játszottak el Magyarországon.

Több mint 150 lemezfelvételükből rendkívül jelentősek például Haydn öszzes vonósnégyesének és Bartók hat vonósnégyesének felvételei, melyek, CD-n is megjelentek. Felvételeik nagy nemzetközi visszhangot váltottak ki.

40 éves jubileumi koncertjüket 1986. november 13-án tartották a Zeneakadémián. Utolsó szereplésük Pannonhalmán, 1994. január 19-én volt.

1957-ben ugyancsak a Magyar Állami Hangversenyzenekar tagjaiból szervezte meg a Magyar Kamarazenekart, amelyet az első pulttól irányított. Bemutató koncertjük 1957. március 17-én volt a Zeneakadémián. Minden szám után ráadást követelt a közönség. Rendre kapták a külföldi meghívásokat, és a legnagyobb elismerésben részesültek. Zenekari kultúránk újabb kori történetében a Magyar Kamarazenekar elsőként kapott meghívást a Salzburgi Ünnepi Játékokra. Repertoárjukon a preklasszikusoktól a kortárs zeneszerzőkig több mint 200 alkotás szerepelt. A Magyar Kamarazenekarral ötven hanglezefelvétel készült.

Működésük során közel 600 hangversenyük volt bel- és külföldön. Utolsó nagyszerű koncertjük a harmincéves jubileumi hangverseny volt 1987-ben.

1947-től 1954-ig a Nemzeti Zenede, illetve a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola tanára volt. 1965-től a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanára, majd professzora 1998-ig. 1994-től tanított a törökbálinti zeneiskolában, alsó fokon. Oktatott nyári kurzusokon itthon (pl. Bartók Szeminárium, Kőszegi Lajtha László Zenei Tábor) és külföldön (pl. Assisi, 1980–1987). Számos rangos külföldi versenyen vett részt zsűritagként (pl. moszkvai Csajkovszkij-verseny, Londoni Flesch-verseny, Budapesti Nemzetközi Karmesterverseny).

Számos kitüntetést kapott, többek között a Kossuth-díjat is (1958).

Tátrai Vilmos a XX. századi magyar zenei élet egyik meghatározó egyénisége volt, aki hűséges volt hazájához, és egész életével a magyar zenei élet hazai és nemzetközi elismerésén fáradozott. ■

Összeállította: Tátrai Zsuzsanna